

Категорія справи № 754/8042/16-ц: не визначено.

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 06.09.2018. Оприлюднено: 06.09.2018.

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

03 вересня 2018 року

м. Київ

справа № 754/8042/16-ц

провадження № 61-20575св18

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду:

Синельникова Є. В. (суддя-доповідач), Білоконь О. В., ХоптиС. Ф.,

учасники справи:

заявник (стягувач) - товариство «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.»,

зацікавлена особа (боржник) - приватне акціонерне товариство «Бліц-Інформ»,

суб'єкт оскарження - головний державний виконавець відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Рубель ІннаВікторівна,

розглянув у попередньому судовому засіданні у порядку письмового провадження касаційні скарги приватного акціонерного товариства «Бліц-Інформ» та Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України на ухвалу Апеляційного суду міста Києва, у складі колегії суддів: Борисової О. В., Пікуль А. А., Усика Г. І., від 27 липня 2017 року,

В С Т А Н О В И В :

У червні 2016 року товариство «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» звернулось до суду із скаргою на дії державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, посилаючись на те, що постановою головного державного виконавця Рубель І. В. закінчено виконавче провадження про стягнення із приватного акціонерного товариства «Бліц-Інформ» (далі - ПрАТ «Бліц-Інформ») грошових коштів у розмірі 16 412 027, 28 грн у зв'язку з повним виконанням рішення суду. Заявник не погоджується із зазначеним рішенням державного виконавця, оскільки рішення суду в повному обсязі не виконано, а сума, виплачена боржником, є меншою, ніж стягнута рішенням іноземного суду. З огляду на викладене, товариство «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» просило визнати неправомірними дії державного виконавця Рубель І. В., які полягають у протиправному прийнятті постанови про закінчення виконавчого провадження від 14 червня 2016 року № 32454199, скасувати постанову головного державного виконавця Рубель І. В. про закінчення виконавчого провадження від 14 червня 2016 року № 32454199, зобов'язати державного виконавця Рубель І. В. відновити виконавче провадження № 32454199, відкрите на підставі виконавчого листа від 25 жовтня 2011 року № 2к-3/11, виданого Деснянським районним судом міста Києва на підставі клопотання товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» про визнання та надання дозволу на примусове виконання рішення Арбітражу Швейцарських Палат Торгової Палати Цюріху від 19 січня 2011 року.

Справа розглядалась судами неодноразово.

Ухвалою Деснянського районного суду міста Києва, у складі судді Шевчук О. П., від 22 грудня 2016 року товариству «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» відмовлено у задоволенні скарги на дії державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України.

Ухвала суду першої інстанції мотивована тим, що вимоги заявника є необґрунтованими, неправомірність дій державного виконавця при винесенні постанови про закінчення виконавчого провадження не доведена.

Ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 30 січня 2017 року ухвалу Деснянського районного суду міста Києва від 22 грудня 2016 року скасовано, скаргу передано на новий розгляд до суду першої інстанції.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 31 травня 2017 року ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 30 січня 2017 року скасовано, а справу передано на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 27 липня 2017 року скасовано ухвалу Деснянського районного суду міста Києва від 22 грудня 2016 року та постановлено нову ухвалу, якою задоволено скаргу товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» на дії державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України. Визнано неправомірними дії головного державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Рубель І. В., які полягають у закінчення виконавчого провадження ВП №32454199 від 14 червня 2016 року у зв'язку з фактичним виконанням в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом. Скасовано постанову головного державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Рубель І. В. про закінчення виконавчого провадження ВП № 32454199 від 14 червня 2016 року. Зобов'язано державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України відновити виконавче провадження ВП №32454199, відкрите на підставі виконавчого листа №2к-3/11 від 25 жовтня 2011 року, виданого Деснянським районним судом міста Києва на підставі клопотання стягувача товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» про визнання та надання дозволу на

примусове виконання рішення Арбітражу Швейцарських Палат Торгової Палати Цюріху від 19 січня 2011 року. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

Ухвала апеляційного суду мотивована тим, що районний суд дійшов помилкового висновку про необґрунтованість вимог заявника. Товариство «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» має отримати грошові кошти за рішенням іноземного суду у іноземній валюті незалежно від його еквіваленту у гривні, визначеного національним судом у 2011 році.

У серпні 2017 року ПрАТ «Бліц-Інформ» подано до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу, в якій заявник просить скасувати ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 27 липня 2017 року та залишити в силі ухвалу Деснянського районного суду міста Києва від 22 грудня 2016 року, посилаючись на неправильне застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

Касаційна скарга мотивована тим, що апеляційним судом повно і всебічно не з'ясовано обставини справи. Апеляційний суд дійшов необґрунтованого висновку про те, що кошти мають бути стягнуті у іноземній валюті. Положення Закону України «Про виконавче провадження» не надають права державному виконавцю самостійно обчислювати чи змінювати суму, яка належить до стягнення згідно виконавчого листа.

14 серпня 2017 року ухвалою судді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ відкрито касаційне провадження у справі за поданою ПрАТ «Бліц-Інформ» касаційною скаргою.

У серпні 2017 року Департаментом державної виконавчої служби Міністерства юстиції України подано до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу, в якій заявник просить скасувати ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 27 липня 2017 року та залишити в силі ухвалу Деснянського районного суду міста Києва від 22 грудня 2016 року, посилаючись на неправильне застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

Касаційна скарга мотивована тим, що апеляційним судом повно і всебічно не з'ясовано обставини справи. Положення Закону України «Про виконавче провадження» не надають права державному виконавцю самостійно обчислювати чи змінювати суму, яка належить до стягнення згідно виконавчого листа. Сума заборгованості у виконавчому листі була вказана у національній валюті - гривні, і ця сума була стягнута з боржника у повному обсязі.

13 жовтня 2017 року ухвалою судді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ відкрито касаційне провадження у справі за поданою Департаментом державної виконавчої служби Міністерства юстиції України касаційною скаргою.

У вересні та листопаді 2017 року товариство «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» подало заперечення (відзив) на касаційні скарги, в яких вказує на їх необґрунтованість та безпідставність.

Статтею 383 ЦПК України, в редакції Закону України від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (далі - ЦПК України), який набув чинності 15 грудня 2017 року, визначено, що судом касаційної інстанції у цивільних справах є Верховний Суд.

Відповідно до пункту 4 Перехідних положень ЦПК України касаційні скарги (подання) на судові рішення у цивільних справах, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цією редакцією Кодексу, передаються до Касаційного цивільного суду та розглядаються спочатку за правилами, що діють після набрання чинності цією редакцією Кодексу.

24 квітня 2018 року справу передано до Верховного Суду.

10 травня 2018 року справу розподілено судді-доповідачу.

Заслухавши доповідь судді-доповідача, перевірівши доводи касаційної скарги та матеріали справи, колегія суддів дійшла наступних висновків.

Згідно з положеннями частини другої статті 389 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Згідно з частиною першою статті 400 ЦПК України під час розгляду справи в касаційному порядку суд перевіряє в межах касаційної скарги правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими.

Судами встановлено, що остаточним арбітражним рішенням Арбітражу Швейцарських Палат Торгової Палати Цюріху від 19 січня 2011 року вирішено, що ПрАТ «Бліц-Інформ» погоджується сплатити «Muller Martini» суму 1 473 252, 00 євро в якості повної та остаточної компенсації за контрактом № 32. Обидві сторони відмовляються від подальших взаємних претензій, заявлених раніше у процесі арбітражного провадження, а також від будь-яких інших існуючих і майбутніх претензій за контрактом № 32 від 07 червня 2007 року (а.с.22 т. 1).

Ухвалою Деснянського районного суду міста Києва від 13 липня 2011 року частково задоволено клопотання товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.», визнано та дозволено примусове виконання на території України рішення Арбітражу Швейцарських Палат Торгової Палати Цюріху від 19 січня 2011 року та вирішено видати виконавчий лист про стягнення із ЗАТ «Холдингова компанія «Бліц-Інформ» на користь товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» грошових коштів у розмірі 16 412 027, 28 грн у вигляді дванадцяти щомісячних платежів по 1 392 500, 00 грн кожний протягом одинадцяти наступних місяців, а дванадцятий, він же останній платіж, становитиме 1 094 527, 28 грн (а.с.26-28 т.1).

25 жовтня 2011 року Деснянським районним судом міста Києва, на підставі вищевказаної ухвали суду від 13 липня 2011 року, видано виконавчий лист № 2к-3/11, відповідно до якого необхідно стягнути із ЗАТ «Холдингова компанія «Бліц-Інформ» на користь товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» грошові кошти у розмірі 16 412 027, 28 грн у вигляді дванадцяти щомісячних платежів по 1 392 500, 00 грн кожний протягом одинадцяти наступних місяців, а дванадцятий, він же останній платіж, становитиме 1 094 527, 28 грн (а.с.29 т. 1).

28 квітня 2012 року старшим державним виконавцем відділу примусового виконання рішень Державної виконавчої служби України Гречуха О. Я. відкрито виконавче провадження з виконання виконавчого листа від 25 жовтня 2011 року № 2к-3/11 про стягнення з ПрАТ «Бліц-Інформ» на користь товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» грошових коштів у розмірі 16 412 027, 28 грн (а.с.218 т.1).

Ухвалою Деснянського районного суду міста Києва від 01 березня 2013 року змінено порядок виконання ухвали Деснянського районного суду міста Києва від 13 липня 2011 року, шляхом визначення стягнення з ПрАТ «Бліц-Інформ» на користь товариства «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» грошових коштів у розмірі 1 473 252, 00 євро, що станом на 13 липня 2011 року становило 16 412 027, 28 грн, у вигляді дванадцяти щомісячних платежів по 125 000, 00 євро, що станом на 13 липня 2011 року становило 1 392 500, 00 грн кожний, протягом одинадцяти наступних місяців, а дванадцятий, він же останній платіж, становитиме 98 252, 00 євро, що станом на 13 липня 2011 року складало 1 094 527, 28 грн (а.с.30-34 т.1).

01 березня 2013 року товариство «Мюллер Мартіні СП.З.О.О.» направило старшому державному виконавцю відділу примусового виконання рішень Державної виконавчої служби України Гречусі О. Я. заяву про зміну ухвалою суду від 01 березня 2013 року порядку виконання рішення суду, яка отримана останнім 04 вересня 2013 року (а.с.59 т.1).

14 червня 2016 року постановою головного державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Рубель І.В. виконавче провадження за виконавчим листом № 2к-3/11, виданим 25 жовтня 2011 року закрито у зв'язку виконанням рішення суду - стягненням з боржника коштів у розмірі 16 412 027, 28 грн, які конвертовані у євро та перераховані стягувачу (а.с.16-18 т.1).

Факт виплати боржником коштів у вищезазначеному розмірі визнається сторонами у справі та підтверджується наданими учасниками розгляду справи письмовими доказами (а.с.68-115 т.1).

Відповідно до частини п'ятої статті 124 Конституції України судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України.

Відповідно до частини першої статті 3 ЦПК України, 2004 року, кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів

Частиною першою статті 15 ЦК України визначено право кожної особи на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання.

Згідно із частиною першою статті 1 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) - це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у цьому Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, визначених цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню.

За частиною першою статті 6 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV державний виконавець зобов'язаний використовувати надані йому права відповідно до закону і не допускати у своїй діяльності порушення прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Відповідно до пункту 8 частини першої статті 49 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV виконавче провадження підлягає закінченню у разі фактичного виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом.

Відповідно до положень статті 383 ЦПК України, 2004 року, сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду із скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до цього Кодексу, порушено їх права чи свободи.

Аналогічні положення закріплені у статті 446 ЦПК України (у редакції, чинній на час розгляду справи судом касаційної інстанції).

Згідно зі статтею 99 Конституції України грошовою одиницею України є гривня.

Відповідно до вимог статті 192 ЦК України гривня є законним платіжним засобом на території України. Іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом.

Загальні положення виконання грошового зобов'язання закріплені у статті 533 ЦК України, зокрема: грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях; якщо у зобов'язанні визначено грошовий еквівалент в іноземній валюті, сума, що підлягає сплаті у гривнях, визначається за офіційним курсом відповідної валюти на день платежу, якщо інший порядок її визначення не встановлений договором або законом чи іншим нормативно-правовим актом; використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

У частині третій статті 533 ЦК України закріплено, що використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

Розрахунки між резидентами і нерезидентами при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності проводяться в іноземній валюті.

Особливості звернення стягнення на кошти боржника в іноземній валюті та виконання рішень при обчисленні боргу в іноземній валюті визначені у статті 53 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV.

Відповідно до частини третьої статті 53 Закону України «Про виконавче провадження» у разі обчислення суми боргу в іноземній валюті державний виконавець у результаті виявлення у боржника коштів у відповідній валюті стягує ці кошти на валютний рахунок органу державної виконавчої служби для їх подальшого перерахування стягувачу. У разі виявлення коштів у гривнях чи іншій валюті державний виконавець за правилами, встановленими частинами першою і другою цієї статті, дає доручення про купівлю відповідної валюти та перерахування її на валютний рахунок органу державної виконавчої служби.

Із матеріалів справи убачається, що відповідно до виконавчого листа Деснянського районного суду міста Києва від 25 жовтня 2011 року № 2к-3/11, який перебував на виконанні у державного виконавця Рубель І. В., сума заборгованості визначена у гривні. При цьому, ухвалою Деснянського районного суду міста Києва від 01 березня 2013 року змінено спосіб виконання судового рішення, суму боргу

зазначено в євро та у гривневому еквіваленті. Рішення міжнародного арбітражу, що виконується на території України, також містить дані про стягнення боргу в євро.

Таким чином, оцінивши зміст і валюту грошового зобов'язання, суд визначив, що стягнення з боржника суми боргу має здійснюватись в іноземній валюті. На момент постановлення ухвали суду визначений за офіційним курсом НБУ еквівалент суми боргу у національній валюті України.

У разі ухвалення судом рішення про стягнення боргу в іноземній валюті стягувачу має бути перерахована сума боргу в іноземній валюті, визначена судовим рішенням, а не її еквівалент у гривні станом на момент його ухвалення. Перерахування суми боргу у національній валюті України за офіційним курсом НБУ, станом на момент ухвалення судового рішення, не вважається належним виконанням.

Вказана правова позиція викладена у постанові Великої Палати Верховного Суду від 04 липня 2018 року у справі № 761/12665/14-ц (провадження № 14-134цс18).

Судом апеляційної інстанції при вирішенні справи правильно застосовано вищезазначені норми матеріального права на підставі належним чином оцінених доказів, наданих сторонами (стаття 212 ЦПК України, 2004 року).

Апеляційний суд дійшов обґрунтованого висновку про задоволення скарги товариства «Мюллер МартініСП.З.О.О.» на дії державного виконавця відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, оскільки у результаті проведення виконавчих дій стягувач отримав 712 918 євро, тоді як за рішенням міжнародного арбітражу сума боргу ПрАТ «Бліц-Інформ» становить 1 433 252 євро.

Доводи касаційної скарги та зміст оскарженого судового рішення не дають підстав для висновку про неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

Враховуючи наведене, встановивши відсутність підстав для скасування судового рішення, колегія суддів залишає касаційну скаргу без задоволення, а оскаржене судове рішення без змін.

Керуючись статтями 400, 401, 410 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ :

Касаційні скарги приватного акціонерного товариства «Бліц-Інформ» та Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України залишити без задоволення.

Ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 27 липня 2017 року залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Судді **Є. В. Синельников О. В. Білоконь С. Ф. Хопта**